

станів, що може свідчити про їх емоційну та психічну вразливість та нестійкість.

За опитувальником Плутчика-Келлермана-Конте «Індекс життєвого стилю» було визначено, що дівчатам більш притаманні захисні механізми психіки, ніж хлопцям, при цьому загальна напруженість захисту для хлопці становить 42 %, а для дівчат – 54 %.

Таким чином, вцілому молодь має правильне, адекватне уявлення про життєвий зміст понять «здорову поведінку» і «нездорову поведінку» з їх соціально-психологічними наслідками. Також варто відзначити, що для хлопців більш притаманним є порушення здорової поведінки, ніж для дівчат.

Все це є знанням сучасної молоді про можливий спосіб життя та його наслідки. Проте в даному разі знання – це тільки фундамент, на якому може піднятися будівля, якість якої ініціюватиметься суб'єктивним, індивідуальним вибором кожного.

Література

1. Коцан І.Я. Психологія здоров'я людини / Коцан І.Я., Ложкін Г.В., Мушкевич М. І.– Луцьк : РВВ : «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. – 430 с.
2. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика взрослых /Редактор-составитель Д.Я. Райгородский. – Самара : Издательский Дом "Бахрах - М", 2009. – 704 с.
3. Титаренко Т. М. Формування в молоді настанов на здоровий спосіб життя / Титаренко Т. М., Лепіхова Л. А., Кляпець О. Я. – Київ, 2006. – 123 с.

УДК 373.3.064.1

МАШКА Д.М., МОЛНАР Т.І.,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У Державній національній програмі «Освіта (Україна ХХІ століття)» наголошується, що принцип співробітництва школи та сім'ї, єдності виховних впливів учителів і батьків має важливе значення у практиці виховання підростаючого покоління.

Результат виховання дитини значною мірою корелює з відносинами, що склалися між закладом освіти і батьками учня, конструктивності їхньої взаємодії. Адже контакт двох вихователів – педагогів і батьків – перший крок до взаєморозуміння, набуття довіри, обміну духовними й емоційними цінностями, засвоєння педагогічного досвіду, знань, які школа і сім'я передають один одному. Поодинці кожен із цих соціальних інститутів не завжди має достатній ресурсний потенціал для вирішення перманентних виховних проблем, отже, налагодження ефективної партнерської взаємодії є однією з необхідних умов підвищення ефективності обоєпільних виховних впливів.

Проблема виховання та роль сім'ї і школи, їх взаємодія в цьому процесі постійно привертала увагу педагогів. Дослідниками вивчалися такі аспекти

означеної проблеми: особливості виховного потенціалу родинної педагогіки (С. Бабишина, М. Стельмахович); формування педагогічної культури сучасних батьків (А. Марушкевич, В. Постовий); основні напрями співпраці сім'ї і школи (Т. Алексєєнко); форми організації роботи з батьками в освітньому закладі (І. Рибальченко).

Як свідчать численні дослідження, налагодження взаємодії школи та сім'ї може відбуватися різними шляхами:

- досягненням узгодженості виховних впливів, що здійснюються освітнім закладом і сім'єю, «не применшуючи інтереси один одного і поєднуючи зусилля для досягнення більш високих результатів» [1];

- забезпеченням «розумного об'єднання можливостей, зусиль в організації життєдіяльності школярів» [2];

- створенням саморозвивальної системи, за якої саме батьки ініціювали б і зміцнювали шкільні традиції, відчуваючи себе повноцінними учасниками всього, що відбувається у школі [3].

Дбаючи про ефективну взаємодію з батьками, вчитель повинен враховувати важливість таких чинників:

1. Запрошення батьків до співробітництва. Часто вчитель вважає, що батьки перебувають в опозиції до нього. Намагаючись запобігти можливим запереченням з їх боку, він починає розмову в директивному тоні замість того, щоб зрозуміти їх почуття, виявивши стриманість, відкритість. Доброзичливість, відкритість у спілкуванні з батьками – перший крок до співпраці з ними.

2. Дотримання позиції рівноправності. Об'єднання зусиль учителя та сім'ї школяра можливе за взаємного визнання ними рівноправності. Перший крок має зробити вчитель, оскільки до цього його зобов'язує професійний обов'язок.

3. Визнання важливості батьків у співпраці. Учитель повинен завжди наголошувати на важливій ролі батьків у вихованні та розвитку дитини.

4. Вияв любові, захопленості їх дитиною. Психологічний контакт із батьками виникає одразу, як тільки вчитель виявляє розуміння дитини, симпатизує їй, бачить позитивні риси. Батьки, відчувши доброзичливість учителя, більш охоче спілкуються з ним, налаштовуються на співпрацю.

5. Пошук нових форм співпраці. Учитель може запропонувати одному з батьків організувати батьківські збори, разом визначивши їх тематику, структуру тощо. Особливо корисний обмін думками з батьками щодо налагодження взаєморозуміння з дітьми.

Зазначимо, що процес налагодження взаємодії з батьками ефективний за дотримання певних вимог, як от:

- використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків. У спілкуванні з батьками слід уникати категоричного тону, який може спровокувати образи, роздратування. Нормою мають стати стосунки, засновані на взаємоповазі. Цінність їх полягає у розвитку почуття власної відповідальності, вимогливості, громадянського обов'язку як учителів, так і батьків;

➤ довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їх педагогічної культури й активності у вихованні;

➤ педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї. Якою б не здавалася сім'я, учитель повинен бути тактовним, ввічливим, інформацію про сім'ю використовувати лише для допомоги батькам у вихованні дитини;

➤ життєстверджуючий, мажорний настрій при вирішенні проблем виховання, опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості [2, с. 45].

Проведене дослідження дає можливість визначити **педагогічні умови** успішної співпраці школи і сім'ї:

1) *формування гуманноцентричної системи цінностей педагога*, що дозволяє йому створювати такі ситуації в освітньому процесі, які сприяють максимальному розкриттю можливостей індивідуального зростання школяра, стимулюють його внутрішні сили до творчого саморозвитку і самовдосконалення. Така позиція педагога імponує батькам і не спричиняє напруги, конфліктності у взаєминах між ними.

2) *диференційований підхід у роботі з сім'ями учнів*. Ефективність роботи з батьками буде вищою, якщо вона диференціюється в залежності від того, які умови створено в сім'ях для виховання дітей.

3) *зростання рівня педагогічної культури батьків*. Під педагогічною культурою батьків розуміється педагогічна підготовленість і зрілість їх як вихователів, що дає реальні позитивні результати в процесі сімейного виховання дітей.

4) *використання продуктивних форм і методів співробітництва школи та сім'ї*. Варіантів і форм роботи в системі «вчителі – батьки» може бути багато, та основа їх єдина – пошук конструктивних шляхів взаємодії, які базуються на довірі, взаємоповазі, взаємодопомозі, доброзичливості.

5) *формування високого рівня професійної майстерності педагога*, показниками якої є: професійна готовність і бажання здійснювати співпрацю з батьками учнів, ініціативність, наполегливість у вирішенні питань взаємодії з батьками, гуманістична спрямованість процесу вивчення вчителем особистості школяра тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що школа і сім'я мають єдину «виховну територію», і байдужість або зневага хоча б однієї із сторін негативно позначаються на функціонуванні складових педагогічного трикутника «батьки – дитина – вчитель», гальмують належний розвиток та формування дитячої особистості. Правильно налагоджена взаємодія зі школою сприятиме підвищенню рівня педагогічної грамотності батьків, безпосередньому залученню їх до освітнього процесу, єдності виховного впливу на молодшого школяра.

Література

1. Обідець К. О. До проблеми сімейного виховання / К. О. Обідець // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2010. – №12. – С. 2-4.

2. Оржеховська В.М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі: [практико-зорієнтований навчальний посібник] / В.М. Оржеховська, В.І Кириченко, Г.Г. Ковганич. – Х. : Видавництво «Точка», 2007. – 192 с.

3. Пухта О. Співпраця батьків та школи у вихованні дітей / О. Пухта // Педагогічний пошук. – 2006. – № 3(5). – С. 74-75.

УДК 378:37.011.3-051:373.3

МАШКО Е.М., ЛІБА О.М.,
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Нагальна потреба українського суспільства у різнобічно розвиненому вчителіві, здатному до професійного саморозвитку, а також зумовлена цим потреба педагогічних навчальних закладів у реалізації науково обґрунтованої методики формування такої здатності майбутнього вчителя початкової школи.

Педагогічна освіта має перетворитися на розвивальне середовище, в якому майбутні вчителі набувають необхідних професійних компетентностей, формують уміння самостійно оволодівати новими знаннями впродовж майбутньої професійної діяльності та самостійно розвивати необхідні педагогічні якості.

Наукові розвідки українських дослідників зосереджувалися на формуванні потреби майбутніх педагогів у творчому саморозвитку (І. Федотова), проектуванні Я-концепції творчого саморозвитку студентів на основі змісту навчання педагогічних дисциплін (І.Голованова), педагогічних умовах професійно-творчого саморозвитку майбутнього вчителя (М. Костенко), педагогічних технологіях творчого саморозвитку студентів у процесі педагогічної практики (Г. Медяник).

Професіоналізм педагога базується на його творчому самовизначенні, в якому домінуючу позицію займає спрямованість на самовдосконалення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливим є забезпечення нової якості освіти

У даному контексті нам імponує думка науковців Г.Ковтонюка, О.Муковіза, І.Шимкова про самостійну пізнавальну діяльність майбутніх вчителів У працях Т.Балицької, Н.Бойко, В.Козакова, О. Коношевського, В.Луценко, Л. Орел, Л. Савенкової, М. Солдатенка обґрунтовано основи якісної самостійної роботи. Над розв'язанням психологічних питань організації самостійної роботи майбутніх вчителів працювали Є. Заїка, П. Лушин, В.Ляудіс, Н. Моргунова, Н. Ніколайчук. Педагогами доведено, що самостійна робота є міцною основою навчально-пізнавальної діяльності (В. Буряк, М.Солдатенко), конкретизовано сутність та основні ознаки самостійної роботи (С. Гончаренко, П. Підкасистий), представлено теоретичні, методологічні та методичні засади щодо організації самостійної роботи майбутніх

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>